

PENDİK VETERİNER KONTROL ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

NUMUNE ALMA VE GÖNDERME KRİTERLERİ

DR. AYŞE ATEŞOĞLU
TEK. BİR. SORUMLUSU

NUMUNE NEDİR

Numune: Teşhis ya da diğer çeşitli nedenlerle analiz edilen materyaller

Biyolojik: Veteriner hekimlikte her türlü organ ve doku parçaları, svaplar, kan serum vs

Kimyasal: İlaç vs

Gıda örnekleri

Hastalık teşhisi

Survey/Epidemiyolojik çalışma

İthalat, Ari işletme kontrolü

Denetim (Gıda /ilaç)

Kalıntı izleme (UKİP)

Adli vakalar

DOğRU TEŞHİS

- 1-Doğru anamnez
- 2-Muayene –otopsi
- 3-Doğru analiz
- 4-**DOğRU** numune

Doğru numune

Doğru zaman

Doğru seğim

Doğru taşınma

Doğru Numune ?

→ DOğRU ZAMAN

Kokuşmadan, ölümden en fazla iki saat sonra

Hayvan tedavi görmeden önce

→ DOğRU SEğİM

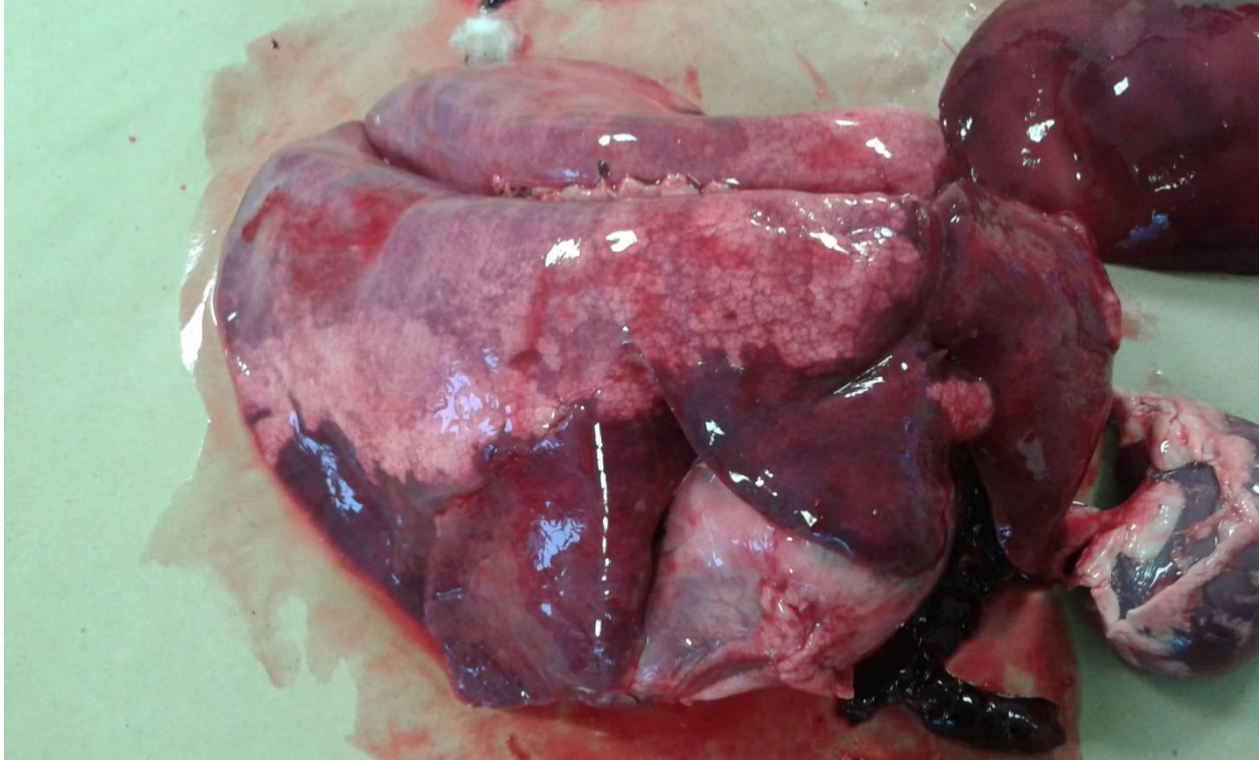
- 1-Hastalığın patogenezi ve seyri göz önüne alınarak
Bakteriyemi ya da viremi dönemlerinde (ateşli dönem) kan vb vücut sıvıları, svaplar
Hastalık kronikleştiğinde organ ve doku örnekleri, svaplar
Hastalık geçirildikten sonra kan serumu

Doğru Numune?

2-Şüphelenilen hastalık

- Enterotoxemi hastalığında etkenin barsaklarda toksin salgılaması söz konusu olduğu, bu toksinin tespiti için ince barsak içeriği
- Listerioz'un meningio ensefalit formunda beyin
- Listerioz' un abort formunda atık fetüs

3-Lezyonun bulunduğu yer

→ DOğRU TAŞIMA

Aranacak etkenin yıkımlanmasına fırsat vermeden (vaginal yıkantıda C. fetüs'ün 24 saatte yıkımlanması)

Uygun vasat içinde

Numune alınırken Dikkat edilecek Kriterler

Tedavi görmüş hayvandan alınmamalı, zorunlu ise mutlaka bilgisi verilmeli

Sağlam hayvan olmamalı

Hayvan sahibi tarafından alınmamalı

Mümkünse hayvan sahibi ile gönderilmemeli

Taze kadavradan ve ölümden sonra en geç 2 saat içinde alınmış olmalı

Bakteriyel analizler için mümkünse steril malzeme (makas, pens, numune kapları) kullanılmalı, steril kap yok ise her bir numune ayrı poşetlerde olmalı

Yeterli miktarda olmalı

Numune kapları etiketli olmalı

Mutlaka hastalığın seyri anamnezi, aşı bilgisi vs içeren protokol eklenmeli

Her türlü vücut sıvısı alınırken steril injektör ya da pipet kullanılmalıdır.

Numune Taşıma Vasatları/Kimyasallar

% 50 Gliserinli tuzlu su

% 10 Formollu su

Hastalığa spesifik taşıma vasatları

Antikoagölan

PBS

Laktatlı ringer solusyonu

Kloroform

Alkol

Asit borik

Numune Alma Ekipmanı

Makas, pens, bıçak, bistüri

Steril injektör, pipet

Ağız kapaklı mümkünse steril, çeşitli boylarda numune kutuları

Naylon torba,

Termos

Gaita kutuları

Eldiven

Lam, lamel

Çeşitli boylarda vida kapaklı tüp, eppendorf tüp, kan alma tüpleri

Svap

İDEAL TAŞIMA KUTUSU

ASGARİ ŐARTLARA SAHİP KUTU

Balık hastalıkları için numune alma

KOKUŞMAMIŞ

Hastalığın akut döneminde , tedavi görmemiş, mümkünse canlı yoksa ölü balıklardan numune

Canlı balıklar içinde su ve 2/3 ünde hava bulunan kaplarda

Büyük balıklardan en az 5 küçüklerden en az 10 adet

Damızlık balıklardan sperma, yumurta ovarial sıvı

Zoonoz infeksiyonlarda

MUTLAKA HALK SAğLIğI GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK, TAŞIYICILARI VE LABORATUAR PAKETİ AÇACAK LABORATUAR ÇALIŞANLARINI KORUYACAK ŞEKİLDE AMBALAJ YAPILMALI, GEREKLİ UYARI ETİKETLERİ YAZILMALI YADA YAPIŞTIRILMALIDIR.

KIRILABİLECEK CAM MALZEME KULLANIMINDAN MÜMKÜN OLDUğUNCA KAÇINILMALIDIR.

Canlı hayvanlardan:

Kan, kan serumu, her türlü svap, ağız burun ve göz yaşı akıntıları, gaita, süt, serum, deri kazıntısı, fetüs, plasenta

Ölü hayvanlardan:

İç organlar, lenf yumruları, vücut boşluğu sıvıları, beyin, beyincik, ince barsak içeriği

Numuneler

Kan: En az 20 ml miktarında antikoagülanlı olarak, steril tüplerde

Froti: canlı hayvanda kulak ucu keislerek, ölü hayvanda kalp kanından hazırlanır, havada kurutulduktan sonra mutlaka alevde fikse edilmelidir.

Kan serumu: Kan oda ısısında pıhtılaştırılarak çıkan serum steril tüpe aktarılmalıdır.

Süt: Mem ve meme başlarının temizlik ve asepsisi sağlandıktan sonra her bir meme lobu için ayrı tüp kullanılarak alınır. Gönderilecek laboratuvar uzak ise koruyucu amaçlı olarak 1/10 oranında %10 luk askorbik asit katılabilir.

Numuneler (Devam)

Gaita: Canlı ve ölü parazitler için ceviz büyüklüğünde ayrı kutu yada naylon poşetlerde,, 24 saati geçecek gönderilerde %10 luk formol ile hafifçe ıslatılarak gönderilir. Enterotoksemi analizi için ince barsak içeriği birkaç damla kloroform içeriği ile gönderilir.

İdrar: Aseptik olarak mümkünse katater ile alınacak 50-100 ml idrar steril şartlarda gönderilir

Vaginal yıkantı : PBS ile yıkandıktan sonra alınır

Vücut sıvıları : karın ve göğüs boşlukları ile eklemlerden ve apselerden steril injektör yardımıyla alınarak direk injektör içinde ya da steril tüpe aktarılarak gönderilir.

Organ örnekleri

- 1-Bakteriyolojik ve virolojik analizler için :** Asepsi ve antisepsi kurallarına uyularak el ayası büyüklüğünde ve lezyonlu bölgelerden steril kap içinde ya da naylon poşetlerde her bir organ ayrı ayrı olarak gönderilir.
- 2- Histopatolojik analizler için :** %10 formol içinde
- 3-Atık Fetüs, Plasenta ve Cenin mide içeriği :** Koyunlarda ve atık erken şekillendi ise bütünü, ileri gebelikte ve sığırlarda fetüs organları gönderilir. Plasenta mutlaka kotiledonları içermelidir. Fetüs gönderme imkanı olmadığında steril injektör (asla tüp olmamalı) içinde CMS gönderilir.
- 4. Canlı hayvan ve bütün kadavra:** Mümkün olduğu takdirde otopsinin teşhis yapacak laboratuarda yapılmasında fayda vardır.

Bakteriyolojik Analiz NumunEleri

Organ ve doku örnekleri

Atık fetüs

Vaginal ve nazal akıntılar

Vaginal, nazal, kloakal svaplar

Kan, idrar ve diğer vücut sıvıları

Kan frotisi

Sperma

Süt

Lenf yumrusu

Serolojik Analiz Numuneleri

Kan

Kan serumu

Süt

Sperma

Organ Parçaları

Virolojik Analiz Numuneleri

Defibrine kan

Nazal, oküler, vaginal, kloakal svaplar

Lenf yumrusu

Aşı geçmişı kaydedilerek serum

Lezyon kazıntıları

Organ numunleri (dondurulmadan termos içinde)

Paraziter Analiz Numuneleri

Dış ve İ parazitlerin bizzat kendisi

Kan, kan frotisi

Deri kazıntısı

Organ

Gaita

Kıl

Yün

İdrar

Kan serumu

Mikolojik Analiz Numuneleri

Lezyonlu Organlar

Deri kazıntısı

Toksikolojik Analiz Numuneleri

Mide içeriği

Barsak içeriği

İç organlar ve kaplayan yağları

Kimyasal madde artık ve kapları

Bitki, tohumları, yaprak, çiçek ve gövdeleri

Veteriner ilaçlar

Yem

Ot

Moleküler Analiz Numuneleri

Kan

Deri kazıntısı

Lezyon kazıntısı

Organ parçaları

DNA ve RNA ekstraktları

Serum

Ot

Yün

Kan

Serum

Organ ve Doku parçaları

Hastalıklara Spesifik Numuneler

Genel olarak bütün abortlarda :Plasental ve f3tal dokular, kan serumu

Anthraks: Steril t3ppte kan, kan frotisi, dalak par7ası

Bruselloz: Atık fet3s, CMS, s3t, vaginal svap, kan serumu

Agalaksi: S3t, eklem sıvısı, g3zyaşı, kan serumu

Botulismus: Mide-barsak i7eriği, yem, ot, kan serumu

Contagious Equine metritis (CEM): Charcoal i7eren Amise medium i7inde klitoral, preputial ve vaginal svap

Enterotoksemi :Barsak i7eriği

Enzootik abortus (Chlamydial inf.): Plasental ve f3tal dokular

Gazlı gangren : Steril ŐiŐede 3dem sıvısı,ve infekte doku

Pink eye (Inf. Bov. Keratokonjunktivit): G3z svabı ve g3z yaşı akıntısı

Hastalıklara Spesifik Numuneler

Leptospiroz: Ateşli dönemde idrar ve kan, kronik dönemde kan serumu

Listerioz: Beyin ve Medulla oblangata, atık varsa fetal dokular

Mastitis: Sağım öncesinde, memenin temizliği ve asepsisi sağlandıktan sonra, her bir meme lobundan ayrı ayrı, tercihan vida kapaklı tüplere 15-20 ml

Paratüberküloz: Kalınlaşmış bağırsak parçaları ve bölgesel lenf yumruları

Tüberküloz: İnfekte organlardan derenler, lenf yumruları, lezyonlu bölgelerden organ ve doku parçaları

Tetanoz: Kan serumu, yara akıntısı

Yanıkara : Lezyonlu bölgelerden alınan kas dokusu

Hastalıklara Spesifik Numuneler

Kuduz: Beyin

Kuş gribi: Sahada kesinlikle otopsi yapılmaz. Bütün hayvan gönderilir. Ölü canlı hayvanlardan kloakal ve tracheal svaptaze dışkı ve kan serumu

şap: Lezyonlu kısımlardan sırası ile ; 1- 2cm çapında dil epiteli, damak ve dudak epiteli, ayak atal arası epiteli, ölen hayvanlardan kaplan dersisi manzarası görölen kalp kası bölgesi, hastalığı geçirmiş hayvanlardan 7-21 . Günler arasında en az 4 hayvandan alınmış kan serumu

BSE: Beynin obex kısmı

Koyun vebası (PPR):EDATA'lı kan, ağız, burun ve göz akıntıları, iç organlar, tonsiller

Hastalıklara Spesifik Numuneler

Koyun ve Keçi çiçeği :Deri lezyonları ve bulguların gözlendiği iç organlar

LSD:Lezyonlu bölgeden deri kazıntısı, nodül sıvısı, ağız burun savbı, kökü ile birlik kıl, lenf yumruları, içorganlar

Mavi dil : EDTA'lı kan, kan serumu

Ektima: Dudaklardaki papüllerden 0.5-1 cm çapında 2-3 adet

Rota virus inf.: canlı hayvandan gaita ve rektal svap, ölü hayvandan bağırsak içeriği soğuk zincirde

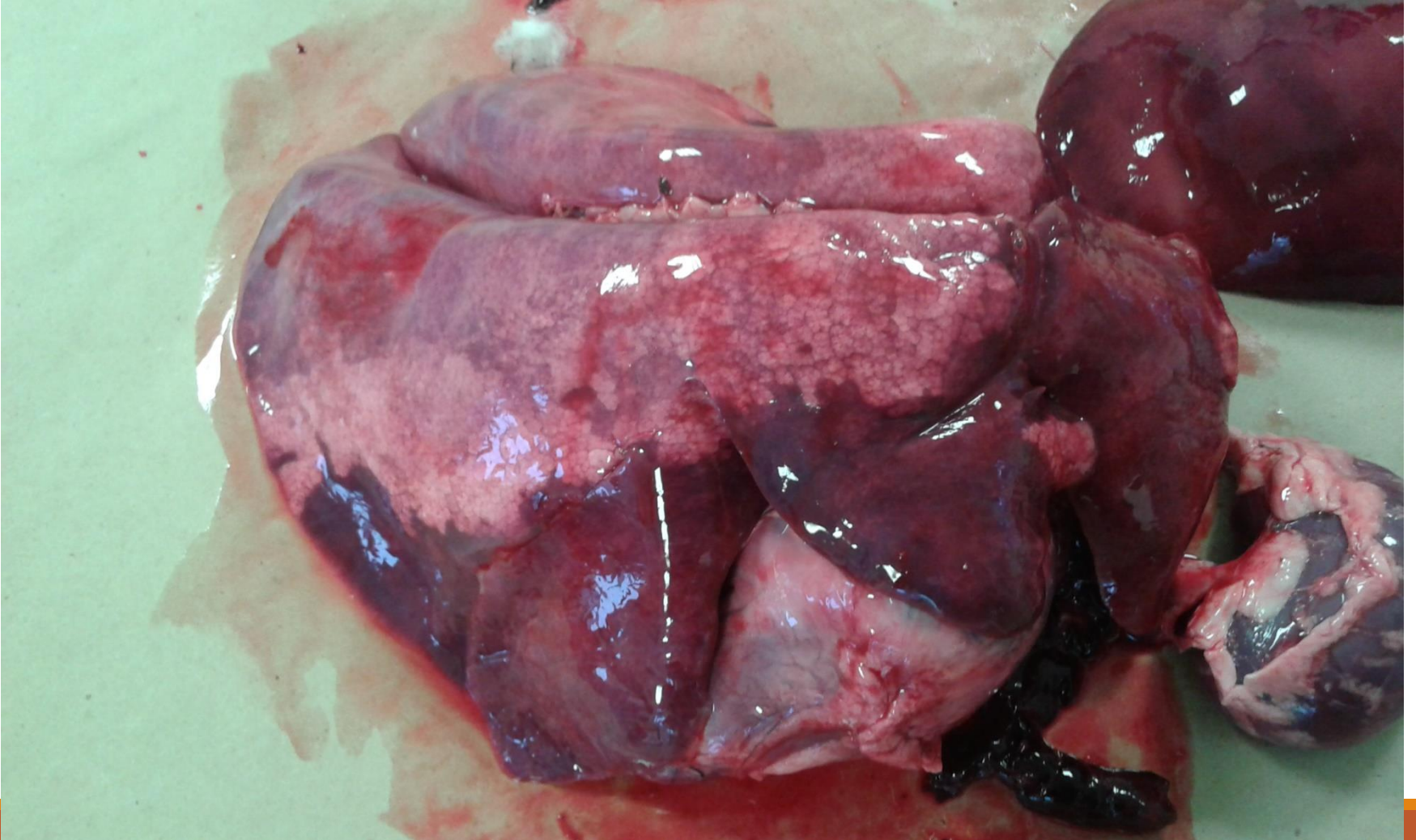
1. Hastalık durum tespiti
2. Aşılama etkinlik tespiti

Serum

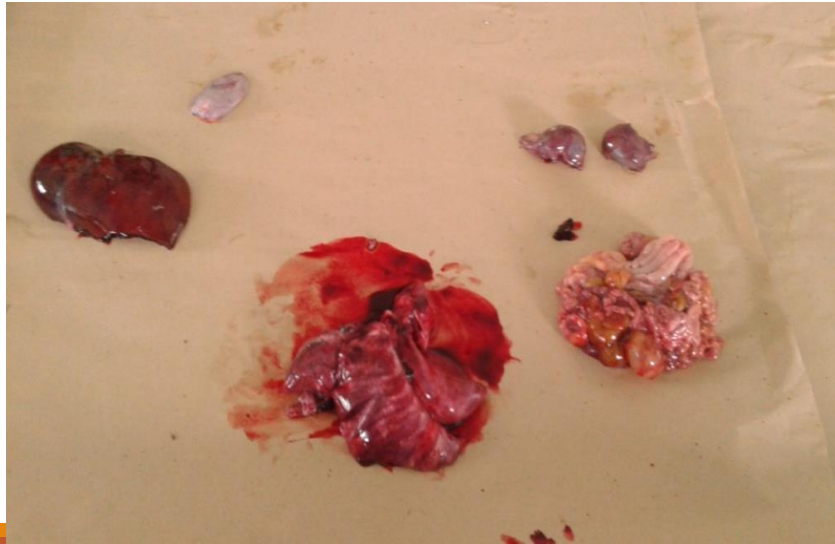
Organ doku svap

%99-95-90 güven aralığında numune sayısı

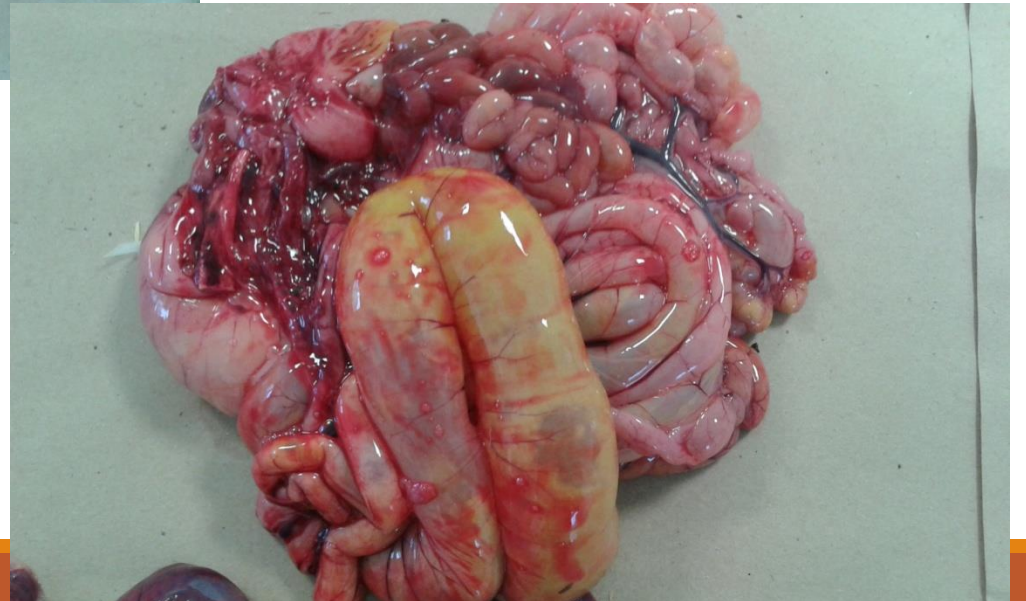
Bir hayvandan bir örnek

NUMUNE GÖNDERME PROTOKOLÜ Olmazsa olmaz!

ANAMNEZ

YAPILDIYSA OTOPSİ BULGULARI

NUMUNE GÖNDERME PROTOKOLÜ ASGARİ BİLGİLERİ

Hayvanın türü cinsi

Yaşı

Yetiştirme şekli

Sürüdeki hayvan sayısı, hastalanan ve ölen hayvan sayısı

Aşılar

Uygulan tedavi

Hastalık geçmişı

Beslenme bilgileri

Çevredeki hastalık durumu

Sürüye yakın zamanda hayvan katılımı

MARAZİ MADDE GÖNDERME PROTOKOLÜ

A - GÖNDERENEN:

Adı- Soyadı :

Adresi :

Tel-Fax :

e-mail :

B- HAYVAN SAHİBİNİN :

Adı- Soyadı :

Adres :

Tel. No :

C – HAYVANA AİT BELGELER :

1- Kulak No:

2- Türü :

3- Irkı – Cinsiyeti :

4- Yaşı :

5- Verilen Besin Maddeleri: Slaj(...), Konsantre Yem (...), Kaba Yem(....)

6- Bakım ve Beslenme : Ahırda (.....), Merada (.....)

D-NUMUNEYE AİT BELGELER:

1-Gönderilen Numunenin Türü:

2-Numune Adedi:

3-Numunenin Alındığı Tarih:

4-Atık ise kaç günlük olduğu:

5-Uygulanan Asılar:

6-Uygulanan Ası Seri No'ları:

7-Numunenin Gönderilme Sekli:Formolde(), Dondurulmuş(),Soğuk Sartlarda (), Tasıyıcı besi yerinde(), Normal Sartlarda (), Diğer ()

E-HASTALIK DURUMU :

1-Sürüdeki Hayvan Sayısı (), Hastalanan (), Ölen (), İyileşen (),

Sirayete Maruz ()

2-Hayvanın daha önce geçirdiği hastalık veya hastalıklar:

.....

3-Daha önce yapılan tedavi ve tarihi:

.....

4-HASTALIK HAKKINDA BİLGİ (Klinik Belirtiler, Lezyonlar, Süresi, Etkilenen hayvan sayısı ve Otopsi Bulguları)

5- SÜPHE EDİLEN HASTALIK : (.....)

F- İSTENİLEN LABORATUVAR MUAYENELERİ

1- Bakteriyolojik (), 2- Serolojik (), 3- Parazitolojik (), 4- Toksikolojik (), 5- Patolojik (), 6- Virolojik ()

TEŞEKKÜRLER

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI